

Azərbaycan uşaq ədəbiyyatının tanınmış nümayəndəsi Zəhid Xəlil ödi türk oxucularına yazdığı bəzidir. Türk dünyasında geniş yayılan "Təmrin" dərgisi 86-cı sayını bütövlükdə onun yaradıcılığına həsr edib. 2021-ci ilin ilk günlərində isə İstanbulun "Asma-oluh yayın evi" Zəhid Xəlilin "Qiş nəğli" kitabını oxuculara təqdim edib. Əsərləri türk dilinə tələm tələməyə Əbdülrəhman Özaqan və gənc nəşr-tərcümə Əbdürrəhman Kikiç çeviriblər. Hər iki kitabın rəsmlərini tanınmış rəssam Şükran Özaqan çəkib. Yazıcının fikrincə, "Qiş nəğli" onun üçün ən yaxşı yeni iş hədiyyəsidir. "Şərq" yazdığı ilə səhərləşib, digər suallara da cavab alıb.

"Radioda çıxışından sonra mənə 25 min məktub gəlmişdi"

38 həkayəniz yer alıb. Bas "Qiş nəğli"ndə nələri görmək olar? - "Yumru yumuq" kitabında 38 həkayə, bu kitabda - "Qiş nəğli" kitabında isə 15 həkayə yer alıb. Bu həkayələrin hamısı müəyyən mənada bir-birinin davamı və inkişafı qəlidir verilib.

- Bəli, yəni "Yumru yumuq" kitabınızın Əbdülgədir Öz-

Zəhid Xəlil: "Bu rəqəm yalnız sevgidə bu qədər böyük ola bilər"

Daqiq dəyə bilərəm, amma deyəsən, bu onun ilk tərcüməsidir. Bu da mənə çox sevindirir. Bəli, sən nəyə? Çünki əgər gənclik sənə qıymət verirsə, sənə böyük bir ruh yüksəkliyi olmalıdır ki, sənə sevirlər. Yaşlı nəsil çox vaxt bir-birinin qusurunu demir, gəlmiş üstündən keçsən, amma gəncilər bu məsələdə daha ədalətli olurlar. Ona görə də Əbdürrəhman Kikiçin "Qiş nəğli" kitabını tərcümə etməyi mənə xeyli sevindirir. Onunda ələ hələ görüshə bilmişəm. Birca dəfə şəklini görmüşəm. Deməli ki, əlbəttə kitabın tərcüməsində çox şey asılıdır. Məsələn, mən bunu Rusiyada nəşr olunan kitabların tərcüməsindən gör-

kimi qeyri-ixtiyari olaraq həyəcanlandırdım. Mən gördüm ki, Şükran xanım mənim ədəbiyyatından nə tələb etdiyimi sanki başa düşür. Ozu də rəsmlərdən onun tələb edir. Bu tələb nədir: cənsizlər çağlandırdıq, onlara həyat vermək, onları insan kimi danışdırmaq.

rəsmlərdə də onları canlı göstərək. Şükran Özaqan bunları çox gözəl bilir. Mən sonradan onun haqqında araşdırma apardım və gördüm ki, öz sahəsində tanınmış bir universitetlərin birində bu sahə üzrə dərş deyir.

- Siz görə uşaq ədəbiyyatının özəllikləri nələrdir? - Bir şeyi xüsusilə olaraq vurğulamaq istəyirəm. Bir az kobud səslənəcək, amma dəyəcək. Mən qışım insanlar uşaq ədəbiyyatını "uşaq-muşaq" ədəbiyyatı kimi başa düşürlər. Bunlar tamamilə fərqli şeylərdir. Uşaq ədəbiyyatı yalnız uşaqlar üçün nəzərdə tutulur. Bunu çox vaxt düzənlər anırlar. Uşaq ədəbiyyatı deyəndə biz "böyük uşaq ədəbiyyatını" nəzərdə tutmalıyıq. Məsələn, Canni Rorandinin, Orim qardaşlarının, Şarl Perronun əsərləri böyük uşaq ədəbiyyatıdır. Yeni əslində uşaq ədəbiyyatının altında böyük sözləli mənalar dayanır. Bu fikirler həm də bütövlükdə aid olur. Uşaq ədəbiyyatını böyük də oxuyub bir şey başa düşürsə, bu, əsl ədəbiyyatdır. Yox əgər yalnız uşaq oxuyursa, deməli, bunun heç bir faydası yoxdur.

- Bir yazıçı kimi ölüm hüddütlərindən kənarında da sevimək

necə bir hissirdir?

- Siz ölüm hüddütlərindən kənarında seviməli soruşursunuz, amma ələ ölümədə hüddütlərində də sevimək yazıcının ən böyük arzusuudur. Yazıçı hiss edəndə ki, onu kimsə oxuyur, kimsə başa düşür, kimsə sevür, sanki onun ömrü uzanır. Ona yeni bir ruh, yeni bir enerji gəlir. Bu enerji oxucudan gələn enerjidir ki, onun da sayəsində yazıçı daha mükəmməl yazmaq istəyir. Əlbəttə, bu çox gözəl bir hissdir. Mənim yadıma düşür ki, Moskva-da radio proqramı çəxiş etmişdim. Bir həftə sonra mən çığırdım. Mənə 25 min məktub göndərdilər. Onlar mənim üçün gəlmişdi. Yəni 25 min insanın səni sevməsi çox möhtəşəm bir hissdir. Onları həndə bəzi sözlərin anladım, hətta bəzi bitkiləri adlandırdım bəla soruşdular. Bu rəqəm yalnız sevgidə bu qədər böyük ola bilər. Birinə nifrət edənlər qalxıb ona məktub yazmaq istəsələr heç vaxt bu rəqəmə yüsləslə bilməzlər. Ummiyətli sevimək gözəldir.

- Bəndən sonrakı fəaliyyətinizdə nələri planlaşdırırsınız?

- Yazıcının planı nə ola bilər? Gündəlik fəaliyyət göstərsən, yenilik etsən, bəzə dayanmasın bir növ kompüter kimi. Necə ki, kompüter qunbuoy lazımda ələ açıq qoyulur, yazıçı da ələ. Bəzən bir gündə bir neçə yazıçırsən, bəzən ələ oğur heç yazın heç nə yazmırsan. Yazıçılıq belədir. Mən baş mövsümü olanda gündə üç-dörd şey yazırdım. Ozu da yaxşı şeylər. Başda insanın zəhni dirçəlir. Həzrədə Bakıda olduğum üçün bəzən gündə bir şey yazırdım, bəzən də heç nə yazmırdım. Yazıcının işi planlı şəkildə getmir. Ələ əslidə ibtütün gündü yazırdım.

- Zəhid müəllim, quyunun yadında bəndəki adamdan (qeyd: "Zəhid Xəlilim "Quyunun yadında bəndəki adam" həkayəsində yazırdı) əbraz nəzərdə tutulur, nə xəbər var?

- Quyunun ibtündəki adam hələ də ordadır (gülmürsən). Mən güman edirəm ki, bu əbraz hələ yaşayacaq. Əgər bu gün o "quyunun ibtündəki adam" sızı də nəarahət edirsə, onun taleyi sızı də rəhətdürsə, deməli, sız də o hədisəyə inanırsınız. Yazıcının ən böyük qələbəsi ələ oxucunu inanmışdır. Mən sızı nandırta bilmişəm. Bu da gözəldir.

Günəş Mərdiyeva

- Uğurlarınız, məqam dikmələri. Biri var olur, sonra digərləri də ələ özüne doğur çəkir.

Zəhid müəllim, mənimlə razıdır?

- Bəlkə də siz haqlıdır. Sən zamanlar bizim "Qarabağ" zəfərimiz, bu yaxınlarda şəhmat ələmdə Teymur Rəcəbovun qazandıqı qələbə sanki bir-birini tamamladı. Ümmümlükdə bütün müvafəqiyyətlər vəhdət təşkil edir. Burada müxtəlif sahələrdə idmanda, incəsənətdə, ədəbiyyatda və s. də qazanılan uğurlar bir-birinin davamı kimi götürə bilər.

- Türkiyədə nəşr edilən "Yumru yumuq" kitabınızdan sonra 2021-in ilk günlərində "Qiş nəğli" kitabınızın nəşri sizdə necə təəsürat oyadı?

- Bəli, 2020-ci ilin oktyabr ayında Türkiyədə mənim "Yumru yumuq" ələmdə kitabım nəşr olundu. Bu mənim üçün əlbəttə ki, çox sevindirici bir hədisə oldu. Mən bu kitabın da, yeni "Qiş nəğli" kitabımın da çıxacağına gözləyirdim. Çünki biz əvvəlcədən müavilə bağlanmışdıq. Amma əyni zamanda təəsürat də əldirdim ki, hər hansısa hədisə baş versə çixmayır. Bəli. Nəzarət idim. Həhəyət, 2021-ci ilin ilk günlərində bəndə kitabım işi özü görüdü. Şübhəsiz, bu mənim üçün çox gözəl xəbər oldu. Hələ də xəbərini çox təəsüratları mənimlədir. Yaşın hələ bir müddət də mənimlə olacaqlar.

- Nəyə görə "Qiş nəğli"? Adın xüsusəti səbəbi var, yoxsa...

- Kitabın adının "Qiş nəğli" olmasının ələ də xüsusilə bir səbəbi yoxdur.

- "Yumru yumuq" kitabında

"Uşaq ədəbiyyatını böyük də oxuyub bir şey başa düşürsə, bu, əsl ədəbiyyatdır. Yox əgər yalnız uşaq oxuyursa, deməli, bunun heç bir faydası yoxdur"

qan və Əbdürrəhman Kikiç, "Qiş nəğli" kitabınızın isə Əbdürrəhman Kikiç türk dilinə tərcümə. Bu kitabların oxucular tərəfindən sevimləsində tərcümənin rolunu necə qiymətləndirmək olar?

- Əbdülgədir Özaqan Türkiyənin tanınmış tərcüməçiləridir. Azərbaycanıdan bir neçə roman da tərcümə edib. Mən onun qəliminə yaxşı bələdəm. Türkiyədə "Təmrin" jurnal çixmışdır. Bu jurnal bütövlükdə bir nümayəsini 86-cı sayını mənə həsr etmişdi. Orda Azərbaycanıdan göndərilən məqalələrin müəyyən hissəsini Əbdülgədir Özaqan türk dilinə tərcümə etmişdi. Mən gördüm ki, onun qəlimi gözəldi. Biz onunla heç öz-özə görüşmüşəm ki hələ. Onun bu sahədə yaradıcılığına uzaqdan bələdəm və çox bəyənirəm. Azərbaycan ədəbiyati də onu yaxşı tanıyırlar. İkinci kitabı ("Qiş nəğli") isə türk dilinə tərcümə edən Əbdürrəhman Kikiçdir. Özü çox gənc biridir. Hələ Universitetdə sonuncu kursda oxuyur.

müşəm. Belə bir məqam da var ki, nərsədə əsərin canında bir şey yoxdursa, hədisə maraq doğurmursa, tərcüməni nə etsə də boşdur. Hər halda tərcümə edən biri əsərə yeni bir hədisə bilmez ki. Tərcüməci sadəcə sözləri doğru tərcümə etməlidir. Mən kitabı diqqətlə oxudum gördüm ki, sözlər olduqca kimi yerində qalmış şərtilə türk dilinə tərcümə olmuş. Çox da aydın başa düşüldü. Heç bir dəyişiklik etdiməyib. Belə də olmalıdır. Yəni də qeyd edim, mən tərcümənin böyük önəmi var. Amma nəşrin özümdə də bir şey olmalıdır.

- Türkiyədə nəşr olunan hər iki kitabdakı rəsmlərin müəllifi Şükran Özaqan oldu. Sizcə, bu kitablarıdakı rəsmlər nə qədər önəmlidir? Onlar şeirlərlə vəhdət təşkil edə bilirmi?

- Hələ kitab çap edilməmişdən əvvəl Əbdülgədir Özaqan şəklini mənə göndərdi. Kitab çapından öncə Şükran Özaqan həkayələrimi hərdənsə tapıb və onlara özü rəsmlər çəkib. Bu rəsmləri görən